

LAAG RENTEBELEID, KAPITALISME EN ARBEID

Posted on 2. März 2020

Een standpunt van Sean Henschel

Het lage rentebeleid van de ECB of "beleid van goedkoop geld" was en is een zegen voor de Duitse staat, die tussen 2008 en 2018 meer dan 100 miljard euro aan rente kon besparen. Het lage rentebeleid was ook een zegen voor professionele beleggers en vermogende mensen die de nodige expertise hadden om de maatregelen van het monetaire beleid in hun eigen voordeel te gebruiken. De gewone burger met een gemiddeld inkomen, zonder vermogensbestanddelen zoals onroerend goed of aandelen, heeft pas de laatste 10 jaar een achterstand opgelopen. De ontgoocheling van deze relevante maatschappelijke groep komt steeds sneller op gang.

Dit gebeurt in verband met kokende emoties van onwetendheid, frustratie en angst. Sommigen wedden op de erfenis van hun ouders of stemmen op aspirant-partijen, terwijl anderen de situatie ontkennen en genieten van het moment. Weer anderen sparen zoals de wereldkampioenen of beleggen maandelijks via spaarplannen in de populairste beursgenoteerde indexfondsen zoals de MSCI World of MSCI Emerging Markets (ETF's), omdat de bankier op advies van de bankier sprak van een zo efficiënt mogelijke diversificatie en een dergelijke belegging meestal een gemiddeld bruto rendement van 8% zou opleveren. Het is immers al lang bekend dat het overheidspensioen niet meer toereikend is om de kosten van levensonderhoud te dekken en dat iedereen uiteindelijk met eigen ogen zal moeten zien waar hij of zij aan toe is.

In deze context is iedereen beter af met het probleem objectief om te gaan dan voor veel geld boeken te kopen van bekende crashprofeten, die uit angst voor de burgers een lucratieve zaak hebben ontwikkeld. Wat heeft het voor zin om horrorscenario's steeds weer door je hoofd te laten gaan? Wat heeft het voor zin om te luisteren naar zogenaamde financiële experts die misschien zelfs stiekem blij zijn met een financiële crash in de nabije toekomst, om vervolgens met trots te kunnen zeggen dat ze het allemaal al eerder wisten? De vraag hoe om te gaan met geld, of het nu gaat om het eigen consumentengedrag of om de vraag naar economische zekerheid, houdt steeds meer mensen bezig, zeker in tijden waarin digitalisering en robotisering in het dagelijks leven steeds meer opvallen en niemand echt weet waar de reis in de 21e eeuw toe zal leiden. Het is zinvol om de monetaire beleidsmaatregelen van de afgelopen jaren aan te pakken om vervolgens alternatieven uit te werken.

Laten we ons richten op de macht van de centrale banken.

Centrale banken zoals de Europese Centrale Bank (ECB) of de Federal Reserve (FED) kunnen actief ingrijpen op de financiële markt door de basisrente te verhogen of te verlagen en eenzijdig een

rentevoet vast te stellen waartegen de aangesloten kredietinstellingen (commerciële banken) versgeld kunnen krijgen. De lage rentetarieven van de ECB hadden het directe gevolg dat de commerciële banken hun klanten ook lage rentetarieven konden bieden bij het verstrekken van leningen. Dit is bijvoorbeeld merkbaar in de vastgoedfinanciering, waar de bouwrente op een laag niveau ligt, in sommige gevallen onder de 1%. Dit klinkt voordelig voor particuliere huishoudens, maar het is slechts de helft van de waarheid. Naast de verlaging van de basisrente zijn ook de negatieve rentetarieven voor commerciële banken, d.w.z. de rentetarieven die moeten worden betaald voor het parkeren van geld bij de centrale bank, verder verhoogd.

Deze kosten worden nu in toenemende mate doorberekend aan de consument, die steeds vaker geconfronteerd wordt met verslechterende stroom- en gesprekskosten. Negatieve rentetarieven leiden rechtstreeks tot de vernietiging van traditionele activaklassen zoals spaarboekjes en verzekeringspolissen. Deze worden ook onaantrekkelijk voor kredietverlenende banken en kunnen daarom niet meer worden gebruikt als onderpand voor vastgoedfinanciering. Bijvoorbeeld, 10 jaar geleden kon iedereen die zijn eigen vier muren wilde financieren met 70% geleend kapitaal, ofwel een grondrente of een hypotheek als onderpand laten registreren, ofwel activa zoals verzekeringspolissen, aandelen of eenvoudig contant geld in beslag laten nemen. Vandaag de dag is dit echter bij veel banken niet meer mogelijk, omdat ze geen contant geld of boekgeld willen hebben en ook niet willen vertrouwen op onzekere verzekeringspolissen.

Het enige onderpand voor een lening dat nog mogelijk en aantrekkelijk is, is een grondrente of een hypotheek. Op dit punt wordt het verschil duidelijk tussen eenvoudige particuliere huishoudens en investeerders die hun portefeuille flexibel en goedkoop kunnen uitbreiden. Eigenaars van verschillende eigendommen hebben door de stijgende vastgoedprijzen meer waardevolle zekerheden gekregen, waardoor ze nieuwe leningen tegen gunstige rentetarieven konden afsluiten en zonder noemenswaardig vreemd vermogen verdere eigendommen als kapitaalinvestering konden verwerven. De daaropvolgende winstgevende herverhuring blijft de concentratie van de activa op enkele bedrijven versnellen. Hoe reageerde de Duitse "normale burger" op de invoering van de negatieve rente? Niet zoals misschien gepland of gehoopt met een verhoging van de investeringen (uitgaven). Integendeel, de Duitsers verhoogden hun spaarrente in plaats van het geld te investeren en laten het geld liever op de spaarrekening staan.

Het feit dat het achterlaten van geld op het passbook neerkomt op het vernietigen ervan is iets wat alle generaties beginnen te waarderen. Maar wat moet men nu doen? Steeds vaker kondigen alle massamedia luidkeels aan dat het antwoord in de aandelenmarkt ligt en dat men nu ijverig moet

investeren in op de beurs verhandelde indexfondsen. Beursgenoteerde indexfondsen, beter bekend als ETF's (Exchange Traded Fund), zijn fondsen die indexen repliceren en gemakkelijk op de beurs kunnen worden gekocht via een effectenrekening. In vergelijking met beheerde fondsen bieden ze het voordeel dat ze eenvoudigweg een specifieke referentie-index (aandelenindex) automatisch repliceren, zoals de DAX of Dow Jones Industrial Average, en ze kosten zeer weinig kosten omdat er geen fondsbeheerder bij betrokken is. Gezien het feit dat slechts een kleine minderheid van de fondsbeheerders in staat is om over een beleggingshorizon van 20 jaar (duur van de belegging in een belegging) betere rendementen te genereren dan gebruikelijk op de markt (outperforming), raken steeds meer mensen zonder ervaring op de financiële markten overtuigd van deze beleggingen.

Veel mensen begrijpen echter niet eens het verschil tussen het fysiek repliceren en het synthetisch repliceren van ETF's. Bij een fysiek replicerende ETF worden de aandelen daadwerkelijk gekocht volgens de weging van de getoonde index. Als u bijvoorbeeld investeert in een fysiek replicerende DAX ETF, investeert u daadwerkelijk kosteneffectief in de 30 DAX-bedrijven. Bij een synthetisch replicerende ETF worden de aandelen van de afgebeelde index niet noodzakelijkerwijs gekocht, maar alleen de prestaties van de index. Dit wordt mogelijk gemaakt door het gebruik van derivaten voor de afwikkeling van zogenaamde beurstransacties (swaps). De fondsaanbieder sluit een contract met een partner (meestal de moedermaatschappij die actief is op het gebied van investment banking), waardoor deze laatste verplicht is de prestaties van een index te garanderen. In ruil daarvoor ontvangt de partner de inkomsten uit het in het fonds geïnvesteerde kapitaal. Dit fonds bestaat uit zeer verschillende aandelen, die niets te maken hoeven te hebben met de getoonde index. Als u bijvoorbeeld investeert in een synthetische DAX ETF, koopt u niet noodzakelijkerwijs aandelen van DAX-bedrijven, maar misschien wel Amerikaanse blue chip-aandelen zoals Apple of Microsoft. Je investeert dus niet per se in wat de burger wil investeren. De constante swaps worden inderdaad gedekt door de eigenlijke aandelenkorf (dragerportefeuille) en overheidsobligaties voor het geval de bank failliet gaat en de fondsactiva tot een bepaalde limiet als speciale activa worden behandeld. Maar wie kan beweren dat hij de werkelijke risico's van deze derivatentransacties echt kan inschatten? En is het gerechtvaardigd om particuliere huishoudens producten aan te bieden die ze niet of nauwelijks kunnen begrijpen?

De redenen voor het optreden van de centrale banken zijn begrijpelijk. Het is een poging om het noodlijdende financiële systeem in leven te houden door middel van een haak of een boef en om te proberen een ernstige catastrofe telkens weer op te vangen. De financiële markt is zo uit de hand gelopen dat de lijst met zombiebedrijven groeit en de marktwaarde die op de beurs wordt getoond

in veel gevallen niet meer gerelateerd is aan de werkelijke waarde (boekwaarde) van een bedrijf, maar wordt beïnvloed door presidentiële tweets en speculanten. Via de massamedia krijgt de burger te horen dat de financiële wereld zich toevallig op deze manier heeft ontwikkeld en dat een zuiver particuliere pensioenvoorziening tegenwoordig meer op zijn plaats zou zijn. In feite komt het neer op een privatisering van alle gebieden van het leven, waarvan het nut onvoldoende wordt besproken in het publieke debat. Wat echter in het openbaar wordt besproken, zijn de mogelijkheden tot aanpassing. De meeste mensen realiseren zich echter langzaam dat dit niet zal werken en dat alleen vervanging door nieuwe structuren veelbelovend lijkt.

In deze context wordt het eigendomsrecht snel ter discussie gesteld en wordt een herverdeling door middel van onteigening bevorderd. Natuurlijk is het eerlijk om te zeggen dat het hele financiële systeem gedoemd is te mislukken en dat de eigendomskwestie opnieuw moet worden besproken. De ideologische discussie is belangrijk, maar mag niet leiden tot het negeren van realpolitieke overwegingen. Eigendom wordt vaak bekritiseerd, maar de achterliggende principes worden zelden uitgelegd. Eigendom gaat in de eerste plaats over de toewijzing van objecten of rechten aan een specifieke rechtspersoon, of het nu gaat om een natuurlijk persoon (mens) of een rechtspersoon (bijv. een overheidsbedrijf). Wie zich wil onteigenen, moet ook achteraf weten hoe hij of zij zich wil toewijzen. De basiswet is gebaseerd op de bescherming van het privé-eigendom, maar stelt ook duidelijk dat eigendom verplicht is en dat het gebruik ervan het algemeen belang moet dienen. Het is een kwestie van het beperken van privé-eigendom en niet van het afschaffen ervan in het hele land. Waar privé-eigendom bestaat, is de kapitalist niet ver weg. Eenvoudig gezegd is de kapitalist degene die het kapitaal bezit en de productiemiddelen, zoals machines en geld, ter beschikking stelt. Het gaat in de eerste plaats om de particuliere besteding van de productiemiddelen en de winstgerichte exploitatie daarvan. In principe is elke burger die enige vorm van belang heeft bij bedrijven, ook al gaat het om pensioenfondsen die geld beleggen, een kapitalist. Dit geldt ook voor degenen die deelnemen aan duurzame alternatieve start-ups en crowdfunding projecten en uiteindelijk delen in de winst. Elke ambachtsman die vijf werknemers als werkgever heeft aangenomen, is in zekere zin een kapitalist.

Een mogelijke meer sociale vorm van kapitalisme is de economie van het algemeen belang. De economie van het algemeen belang is systematisch een kapitalistisch economisch model, maar het is gericht op een markteconomie die gebaseerd is op samenwerking en die de gemeenschap en het algemeen belang voor ogen heeft. In de common-wealth-economie wordt de duurzaamheid van de economische activiteit bijvoorbeeld aangevuld met de opname van een common-wealth-balans in de conventionele balans. De economie van openbaar belang is duidelijk anders dan het financiële

marktkapitalisme of het turbokapitalisme, dat alleen het streven naar winst als hoofddoel heeft en elke vorm van interventie in de markteconomie om de sociale normen te handhaven afwijst.

Wie een nieuw economisch systeem wil, zal niet kunnen ontkomen aan een kritische blik op ons begrip van het werk in de context van de zich ontwikkelende samenleving. Wat is werk? Alain Supiot, advocaat en geleerde aan het Collège de France, verwijst naar de Franse taal, waarin het woord "travail" in zijn oorspronkelijke betekenis de pijn beschrijft van een vrouw tijdens de bevalling, een vrouw op het werk (une femme au travail). Later kwam Karl Marx en werd er een onderscheid gemaakt tussen werk en arbeid. Werk werd gedefinieerd als de eigenlijke activiteit van de werknemer en arbeid als het vermogen om te werken. Vandaag de dag wordt werk gedefinieerd als datgene wat voor geld kan worden geruild. Een blik op de wet helpt veel als je de huidige situatie beter wilt begrijpen. In § 611a BGB staat

Door de arbeidsovereenkomst is de werknemer verplicht werk te verrichten in dienst van een ander die persoonlijk afhankelijk is. Het recht om instructies te geven kan betrekking hebben op de inhoud, uitvoering, tijd en plaats van het werk. Degenen die niet in wezen vrij zijn om hun werk te organiseren en hun werktijden te bepalen, zijn gebonden aan instructies. De mate van persoonlijke afhankelijkheid hangt ook af van de aard van de betreffende activiteit. Om te bepalen of er sprake is van een arbeidsovereenkomst, moet een totaalbeeld van alle omstandigheden worden opgesteld. Indien uit de feitelijke uitvoering van de contractuele relatie blijkt dat het om een arbeidsverhouding gaat, is de aanduiding in de overeenkomst niet relevant.

De werkgever is verplicht de overeengekomen beloning te betalen.

De 21e eeuw wordt gekenmerkt door het feit dat digitalisering en robotisering het betaalde werk in veel industrieën zullen verdringen. Bijzonder bewerkelijk en eentonig werk zal in toenemende mate worden overgenomen door machines en robots en nog beter worden beheerd. Zelfs op het gebied van hooggekwalificeerde activiteiten, zoals in de medische technologie, nemen zeer complexe robotsystemen tegenwoordig al chirurgische ingrepen over.

De samenleving moet voorbereid zijn op een tijd waarin de meerderheid van de burgers niet meer in staat zal zijn om traditioneel werk in de traditionele zin te verrichten. Het gevaar bestaat dat de digitalisering en de robotisering van de samenleving niet langer bedoeld is om de behoeften van het volk te dienen, maar door een kleine minderheid wordt misbruikt als instrument voor controle en onderdrukking van de meerderheid. Een constructief debat dat digitalisering, robotisering, nieuwe werkvormen en een alternatief economisch model als tegenhanger van het huidige

financiële marktkapitalisme samenbrengt, is belangrijk en zal ook in de toekomst steeds belangrijker worden. Is de huidige definitie van werk misschien niet achterhaald in de 21e eeuw? Zou digitalisering en robotisering niet zo snel mogelijk kunnen worden toegepast daar waar het het belangrijkste is, bijvoorbeeld bij het voorzien in de basisbehoeften die nodig zijn voor de ondersteuning van het leven?

De groeiende crowd-financieringsstructuren, die via het internet worden verspreid, hebben het mogelijk gemaakt om ideeën landelijk te promoten en deel te nemen aan projecten, hetzij door het verstrekken van knowhow, hetzij door het verstrekken van tijd of kapitaal. Er zijn zeker mogelijkheden om ethische en zinvolle investeringsmogelijkheden te creëren en zo een duurzame economische ruimte te ontwikkelen.

Vooraf in tijden waarin de welvaartsstaat wordt ontmanteld en financiële producten via de massamedia aan de burger worden gepresenteerd die structurele problemen helpen bevorderen, is het belangrijk om waakzaam te blijven en goed in de gaten te houden waar de reis naartoe gaat. Dit is in feite de weg naar een toekomst waarin iedereen alleen op zichzelf kan rekenen en gedwongen zal worden tot een financieel systeem dat wereldwijd wordt gedereguleerd en dat geen rekening houdt met reële economische en lokale structuren.

Het zou wenselijk zijn een objectief en informatief debat te voeren over al deze belangrijke kwesties. Paniek zaaien, zoals bij het coronavirus, of voortdurend doemscenario's in de wereld zetten verlamt constructieve verandering en getuigt niet van verantwoord handelen. Noch op emotioneel, noch op rationeel niveau is dit ooit verstandig gebleken.

Bronnen:

<https://www.merkur.de/wirtschaft/niedrigzins-ezb-deutschland-gewinner-milliarden-buerger-privat-e-haushalte-zr-13213201.html>

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/370558/umfrage/monatliche-nettoloehne-und-gehaelt-er-je-arbeitnehmer-in-deutschland/>

<https://www.finanzen.net/index/dax/30-werte>

https://de.wikipedia.org/wiki/Intuitive_Surgical

+++

Met dank aan de auteur voor het recht om te publiceren.

+++

Beeldreferentie: cactussen / shutterstock

+++

KenFM streeft naar een breed spectrum aan meningen. Opiniëartikelen en gastbijdragen hoeven niet de mening van de redactie te weerspiegelen.

+++

Vind je ons programma leuk? Informatie over de ondersteuningsmogelijkheden vindt u hier: <https://kenfm.de/support/kenfm-unterstuetzen/>

+++

Nu kunt u ons ook ondersteunen met Bitcoins.

18FpEnH1Dh83GXXGpRNqSoW5TL1z1PZgZK

BitCoin-adres: